

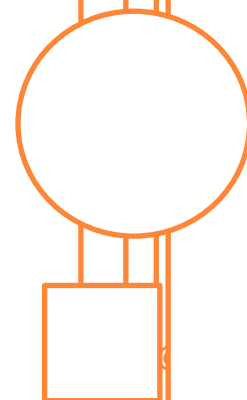
**БЮДЖЕТЪТ НАКРАТКО - БЮДЖЕТ 2019 и  
СРЕДНОСРОЧНИ ПЕРСПЕКТИВИ ЗА  
ПЕРИОДА 2019-2021 г.**

*Информационен бюлетин*

*(електронно издание)*

Министерство на финансите, дирекция „Бюджет“

Октомври 2018 година



## УВАЖАЕМИ ЧИТАТЕЛИ,

Министерството на финансите на Република България високо цени необходимостта гражданите на страната да бъдат достатъчно информирани относно провежданата от правителството фискална и бюджетна политика с цел обезпечаване на прозрачност на бюджетните решения, откритост и достъпност на документите и въвличане на обществеността в процеса на вземане на бюджетни решения – процес, актуален в цял свят, а в последните няколко година и у нас.

В началото на годината за 7-ми път Министерството на финансите (МФ) подготви информационния бюлетин „Бюджетът накратко“ или т.нар. „Бюджет за граждани“ за посетителите на интернет страницата на министерството, обхващащ информация относно основните моменти на Закона за държавния бюджет на Република България за 2018 г.

Настоящият информационен бюлетин Ви представя основните приоритети, заложи в проектите на Бюджет 2019 и на Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г. (АСБП 2019-2021), която представлява мотиви към него.

Следва да се има предвид, че тези основни бюджетни документи са в процес на съгласуване и предстои тяхното окончателно одобряване от Министерския съвет.

В съответствие с основния бюджетен закон - Закона за публичните финанси, и в рамките на бюджетната процедура за 2019 г. (включваща етапите, сроковете, разпределението на отговорностите и изискванията за съставянето на средносрочната бюджетна прогноза и на проекта на държавния бюджет) МФ разработи СБП 2019-2021, която беше одобрена с Решение на Министерския съвет през м. април 2018 г.

В този документ ще Ви запознаем с резултатите от втория етап на процедурата, обхващащ подготовката, разглеждането и одобрението от Министерския съвет на Бюджет 2019 и на АСБП 2019-2021 като мотиви към него, като следва да отбележим, че с отделен бюлетин ще проследим и последващите стъпки за отразяване на одобрените от Народното събрание окончателни бюджетни параметри.

## АКЦЕНТИ В БЮДЖЕТ 2019 ОТНОСНО ПРОЗРАЧНОСТТА

С цел подобряване процесите на планиране и изготвяне на проектобюджетите на бюджетните организации, включително тези, прилагащи програмен формат на бюджет, бяха дадени насоки на бюджетните разпоредители, не само за определянето на бюджетните параметри на прогнозите им, но и за повишаване на качеството на съдържащата се информация в изготвяните от тях бюджетни документи. Специален акцент по отношение на първостепенните разпоредители с бюджет, прилагащи програмен формат на бюджет, се поставя върху постигането на по-добра обвързаност между финансирането на провежданите политики и достигнатите резултати от изпълнението на съответните политики, измерени посредством обективно дефинирани и надеждни показатели за изпълнение. В средносрочен план очакванията са за създаване на устойчива връзка между стратегическите цели на бюджетните организации и изпълняваните от тях политики/бюджетни програми на база мониторинг на дефинираните от тях ключови индикатори за изпълнение и очакваните ползи/ефекти за обществото.

В рамките на настоящата процедура са предприети стъпки за разширяване на съдържанието на бюджетните документи с цел постигане на по-високо ниво на бюджетна прозрачност.

Нов момент в съдържанието на АСБП 2019-2021 е включването на повече информация при представянето на разходните политики – както с фискални измерители, така и посредством ключови индикатори за измерване на степента на изпълнението им. Целта е чрез дефинирането на устойчиви индикатори да се създаде възможност за проследяване на постигнатия напредък по провежданите политики и за по-ефективно и ефикасно управление на публичните разходи.

## ПРОГНОЗИ, ДОПУСКАНИЯ И ПРИОРИТЕТНИ ПОЛИТИКИ НА БЮДЖЕТ 2019

### МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА

Макроикономическата прогноза представлява оценка на непосредствената перспектива в средносрочен период и очертава възможните бъдещи икономически обстоятелства, които могат да създадат както положителни възможности, така и негативни последици за икономиката и бюджета.

Макроикономическите прогнози се изготвят от Министерството на финансите два пъти през годината и предвид периода на подготовка и публикуване са наречени Пролетна и Есенна, като първата е съпътстваща СБП, а Есенната - бюджета за следващата година и АСБП.

Накратко за основните показатели в Есенната макроикономическа прогноза:

- Запазват се положителните очаквания за икономическия растеж за периода 2019-2021 г. Растежът на БВП се очаква да бъде съответно 3,7%, 3,5% и 3,5% за годините от периода 2019-2021 г.
- Високите международни цени на суровините и високото вътрешно търсене са фактор за повишението на цените, което ще се ускори през 2019 г., след което ще започне да отслабва. Прогнозната средногодишна инфлация (измерена чрез ХИПЦ) за периода 2019-2021 г. е съответно 3,0%, 2,5% и 2,3%.
- Продължава тенденцията за понижаване на нивото на безработица, което достига до исторически най-ниски стойности - от 5,4% за 2018 г. до 4,0% през 2021 г. (2019 г. - 4,8%; 2020 г. - 4,3%).

Повече информация за прогнозата за основните макроикономически показатели, на чиято база беше разработена бюджетната рамка за периода 2019-2021 г., може да намерите на интернет страницата на Министерството на финансите на адрес: <http://www.minfin.bg/>

Начало>Икономическа политика>Макроикономическа прогноза – *Есенна макроикономическа прогноза 2018 г.*

Начало>Открито управление>Макроикономическа прогноза - *Есенна макроикономическа прогноза 2018 г. (в машинночетим формат)*

### ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА

Един от основните стълбове, осигуряващи стабилност и перспективи за икономическото развитие на страната, е фискалната политика с нейните инструменти за въздействие. Устойчивостта на бюджетната рамка се

олицетворява от последователната политика през последните години. Доколкото постигането и поддържането на балансиран бюджет е неизменна цел (и фискално правило), то в периода до 2021 г. тази цел се очаква да се постигне още през 2020 г.

В предходни бюлетини беше проследено установяването на фискални правила и ограничения в Закона за публичните финанси и до каква степен България отговаря на изискванията на Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г. относно изискванията за бюджетните рамки на държавите-членки (ОВ, L, 306/41 от 23 ноември 2011 г.).

За измерител на фискалната политика може да се ползват различни показатели, но за бюджетната рамка най-важни са основните показатели на консолидираната фискална програма (КФП).

Ето и някои данни за прогнозните показатели по КФП:

- За тази година се очаква реализиране на излишък по КФП в размер на 0,5% от БВП. Това е подобрение на бюджетното салдо спрямо ревизираната програма за 2018 г., при която е заложен дефицит от 1,0% от БВП.
- За 2019 г. е разчетен дефицит от 0,5% от БВП, а за 2020 г. достигане на балансиран бюджет, който ще се запази и през 2021 г. Тези целеви нива се запазват непроменени в няколко поредни прогнози.
- Приходите и разходите за периода (изразени като процент от БВП) бележат спад съответно при приходите от 37,7% до 35,8% и при разходите от 38,2% до 35,8% за периода от 2019 до 2021 г. В номинален размер обаче се увеличават, като приходите от 43 857,0 млн. лв. за 2019 г. се очаква да достигнат 47 582,3 млн. лв. през 2021 г., разходите се увеличават, като от 44 457,0 млн. лв. за 2019 г. се очаква да достигнат 47 582,3 млн. лв. през 2021 г.
- Разходите имат основен консолидационен принос за постигане на целите за дефицита.

## **Политика по дълга**

Политиката по дълга е в пряка зависимост от фискалната политика, тъй като чрез дълга се цели осигуряване на средства за:

- рефинансиране на дълга в обращение,
- финансиране на бюджета при необходимост и
- обезпечаване на стабилността на фискалния резерв.

Ето и кратка информация за дълга:

- В края на полугодieto на 2018 г. номиналният размер на държавния дълг намалява до 22,3 млрд. лв., при нивото от 23,5 млрд. лв., отчетено

в края на 2017 г., а съотношението на държавния дълг към БВП намалява до 20,6%, при 23,3% в края на предходната година.

- Към края на годината се предвижда държавният дълг да отбележи спад до 22,2 млрд. лв. или под прага на предвиденото в закона за държавния бюджет за 2018 г. дългово ограничение от 23,5 млрд. лв.
- За периода 2019-2021 г. се очаква намаление на държавния дълг от 22,2 млрд. лв. през 2019 г. до ниво от 22,0 млрд. лв. към края на 2021 г., респективно от 19,1% до 16,5% от прогнозното ниво на БВП.

## БЮДЖЕТЪТ В ЧИСЛА

Както вече споменахме, един от измерителите за фискалната политика е КФП, и когато говорим за бюджета в числа, то в широкия контекст приемаме основните параметри по КФП.

В **прогнозата за приходите** са отчетени потвърждаващите се и в есенната макроикономическа прогноза положителни тенденции за растеж на националната икономика и предвидените промени в областта на данъчно-осигурителната политика и оценките за фискалния ефект от тях.

През 2019 г. номиналният ръст в приходната част на бюджета спрямо очакваното изпълнение за 2018 г. е от около 5,6 млрд. лв., като ръстът на данъчно-осигурителните приходи е над 3,4 млрд. лв., което е в резултат както от положителната динамика на макроикономическите показатели, така и от предприетите мерки от страна на приходните агенции за борба с данъчните измами и повишаване на събираемостта.

Увеличението в неданъчните приходи за 2019 г. от 1,9 млрд. лв. е вследствие основно на планираните приходи на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, на приходите от въвеждането на ТОЛ такса и електронна винетка, както и от очаквания допълнителен приход от заплащане на първоначално концесионно възнаграждение при сключване на договор за възлагане на концесия за строителство за обект „Гражданско летище за обществено ползване София“ – публична държавна собственост, от страна на участника, определен за концесионер.

През 2020-2021 г. ръстовете в приходната част на бюджета спрямо предходната година са съответно около 1,7 и 2,1 млрд. лв., от които ръстовете на данъчно-осигурителните приходи са около 1,8-2,0 млрд. лв.

В **прогнозата за разходите** за 2019 г. са разчетени необходимите средства за реализиране на нови приоритетни разходни политики в социалната сфера, политиката по доходите и приоритетни сектори, като в резултат на това се отчита ръст на разходите спрямо ревизираната оценка за 2018 г. от 5,1 млрд. лв. или 1,8% от БВП. Спрямо очакваното изпълнение ръстът е по-голям и се дължи на изместване на разходи, нереализирани през 2018 г.

В номинален размер разходите за 2019 г. се увеличават, като от 44 457,0 млн. лв. за 2019 г. се очаква да достигнат 47 582,3 млн. лв. през 2021 г.

### Основни показатели по КФП (2018-2021 г.)

| КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА<br>ПРОГРАМА<br>млн. лв.   | 2018<br>Ревизирана<br>оценка | 2018<br>Очаквано<br>изпълнение | 2019<br>Проект | 2020<br>Прогноза | 2021<br>Прогноза |
|--|------------------------------|--------------------------------|----------------|------------------|------------------|
| <b>ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И<br/>ДАРЕНИЯ</b>             | 38 213,9                     | 39 204,1                       | 43 857,0       | 45 508,2         | 47 582,3         |
| % от БВП   | 35,3%                        | 36,3%                          | 37,7%          | 36,5%            | 35,8%            |
| <b>ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА В<br/>БЮДЖЕТА НА ЕС</b> | 39 313,9                     | 38 613,0                       | 44 457,0       | 45 508,2         | 47 582,3         |
| <b>БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)</b>                      | -1 100,0                     | 591,1                          | -600,0         | 0,0              | 0,0              |
| % от БВП   | -1,0%                        | 0,5%                           | -0,5%          | 0,0%             | 0,0%             |

### Приходни и разходни политики

#### ДАНЪЧНА ПОЛИТИКА

Основните приоритети на данъчната политика са свързани със:

- запазване на ниските данъчни ставки за корпоративните данъци и тези на данъците върху доходите на физическите лица;
- поддържане на устойчиво ниво на бюджетните приходи при запазване на тежестта на данъчното облагане;
- повишаване на събираемостта и намаляването на дела на сенчестата икономика;
- борба с данъчните измами и укриването на данъци;
- намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите.

Ето и някои нови предложения за промени в данъчните закони, чиито резултати кореспондират с горните приоритети и ще допринесат:

1. За повишаване на бюджетните приходи и борба с данъчните измами чрез:

- предотвратяване на некоректно ползване на данъчно облекчение за основно жилище, съгласно което данъкът върху недвижимите имоти се определя в пълен размер за всички жилища на данъчно задълженото лице при установяване, че същите са декларирани като основни

жилища и за периода, в който едновременно са декларирани като основни повече от едно жилище;

- регламентиране на нов начин на определяне на данъка за леките и товарни автомобили с технически допустима максимална маса не повече от 3,5 т.;
- повишаване на акцизната ставка на нагреваемите тютюневи изделия от 152 лв./кг. на 233 лв./кг.

2. За подобряване на бизнес средата и намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите чрез:

- намаляване на административната тежест, във връзка с деклариране на обстоятелства при ползване на данъчни облекчения в ЗДДФЛ;
- намаляване на административната тежест върху гражданите и бизнеса в Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС);
- облекчаване на административната тежест при осъществяване на сделки с моторни превозни средства в ЗМДТ.

### **СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА**

- За социална закрила и равни възможности - за целеви помощи за отопление са предвидени допълнително по 40,4 млн. лв. за всяка година от прогнозния период (50% повече спрямо 2018 г.);
- За хората с увреждания - за гарантиране на финансовата рамка на проекта на Закон за хората с увреждания и проекта на Закон за личната помощ при тяхното приемане са предвидени допълнително по 150,0 млн. лв. за всяка година от прогнозния период;
- За социално включване - въвеждане на нов вид месечна помощ за деца без право на наследствена пенсия от починал родител съгласно промените в Закона за семейни помощи за деца. Размерът на помощта за 2019 г. е 115 лв.

### **ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИТИКА**

За периода 2019-2021 г. по отношение на социално и здравноосигурителните вноски се предвижда запазване на размерите и съотношенията на осигурителните вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване, както и запазване размера на здравноосигурителната вноска.

Новите моменти са, както следва:

- Увеличаване на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съответно за 2019 г. в размер на 560 лв., за 2020 г. – 610 лв. и за 2021 г. – 650 лв.;



- Увеличаване на максималния осигурителен доход за всички осигурени лица – 3 000 лв.;
- Увеличаване на минималния осигурителен доход за регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители от 350 лв. на 560 лв. от началото на 2019 г.

### **ПЕНСИОННА ПОЛИТИКА**

За периода 2019-2021 г. по отношение на пенсионната политика се предвижда:

- тежестта на една година осигурителен стаж в пенсионната формула да се запази в размер на 1,2, като от 1 юли на съответната година пенсиите, отпуснати до 31 декември на предходната календарна година, се осъвременяват по т.нар. „швейцарско правило” (чл. 100 от КСО);
- размерите на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст и на социалната пенсия за старост, както и на свързаните с тях пенсии и добавки, да се увеличават с процентите по чл. 100 на КСО, а именно: 5,7% за 2019 г., 5,7% за 2020 г. и 4,6% за 2021 г.;
- максималният размер на получаваните една или повече пенсии до 30 юни 2019 г. да се запази на 910 лв., а от 1 юли 2019 г. да се увеличи на 1 200 лв., като се прилага за всички пенсии, без оглед на началната дата на отпускането им.

В периода 2019-2021 г. продължава увеличаването на възрастта за придобиване право на пенсия от 1 януари всяка година с по 2 месеца за жените и с по 1 месец за мъжете. Необходимият осигурителен стаж за придобиване право на пенсия и за двата пола продължава да се увеличава с по 2 месеца всяка година до достигане на 36 години за жените и 39 години за мъжете през 2021 г.

От 1 януари 2019 г. тежестта по чл. 70, ал. 1 от КСО за всяка една година осигурителен стаж, която ще се прилага при изчисляване на размерите на новоотпуснатите пенсии, се увеличава от 1,169 на 1,2. От 1 юли 2019 г. всички пенсии, отпуснати до 31 декември 2018 г., се увеличават с 5,7% (процент, определен по правилото на чл. 100 от КСО), при отчитане на новата тежест на една година осигурителен стаж.

### **ОБРАЗОВАНИЕ**

Образованието остава сред основните приоритетни сектори. Средствата от държавния бюджет основно са насочени към четирите стълба за финансиране на системата съгласно Закона за предучилищното и училищното образование,

както и към финансиране обучението на студенти и докторанти, определено въз основа на комплексната оценка на качеството на обучение.

## **ОТБРАНА**

Поддържането и развитието на националните отбранителни способности и способностите, свързани с колективната отбрана, остава във фокуса на приоритетните направления на разходите за следващите години. Осигурени са необходимите средства за изпълнение на одобрените от Народното събрание инвестиционни проекти, като е спазено изискването за достигане на разходите за отбрана до определения процент от БВП в съответствие с Националния план за повишаване на разходите за отбрана на 2 на сто от БВП на Република България до 2024 г. - в бюджетната рамка за 2019 г. общо разходите за отбрана възлизат на 1 839,3 млн. лв., което представлява 1,58% от БВП.

## **ПОЛИТИКА ПО ДОХОДИТЕ**

Политиката по доходите има различни измерения. Като хоризонтална политика тя засяга широк кръг от хора – заетите във всички сектори на икономиката, в т.ч. и в публичния сектор.

По отношение на минималната работна заплата – още в пролетната СБП беше заложено увеличаване на размера на минималната работна заплата през следващите години (от 510 лв. на 560 лв. от 1 януари 2019 г., на 610 лв. от 1 януари 2020 г. и на 650 лв. от 1 януари 2021 г.).

В настоящата прогноза е заложена мярка за увеличение с 10% на средствата за заплати и осигурителни вноски от 2019 г., с което ще се осигури възможност за увеличаване на индивидуалните основни месечни заплати на заетите в бюджетната сфера, въз основа на заеманата длъжност и оценките за постигнатите резултати.

На секторно ниво по отношение на доходите за 2019 г. допълнително е разчетено:

- за образование - увеличение на възнагражденията средно с 20% за 2019 г. на педагогическия персонал с цел достигане през 2021 г. на удвояване спрямо 2017 г. на средствата за възнаграждения на педагогическите специалисти;
- увеличаване на средствата за заплати и възнаграждения на персонала за изборните длъжности и за заетите в системата на съдебната власт, за които законодателно е регламентиран механизъм за формиране на възнагражденията;
- увеличаване на средствата за персонал в системата на Министерството на вътрешните работи със 116 млн. лв. и на Министерството на

правосъдието с 26,3 млн. лв. с цел продължаване стартиралата през 2018 г. политика за укрепване на капацитета.

### **ФИСКАЛНА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ И БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ С ОБЩИНИТЕ**

Общините в Република България имат самостоятелни бюджети, които се приемат от общинските съвети по реда на Закона за публичните финанси. Освен това, в Закона за публичните финанси са определени фискални правила и ограничения за бюджетите на отделните общини, спазването на които гарантира устойчивост и стабилност на общинските финанси. Предизвикателство пред някои общини е привеждане на фискалните им показатели в съответствие с правилата, както и продължаване на действията за финансово оздравяване.

Новите моменти в бюджетната рамка за 2019 са свързани с:

- въвеждането на по-справедлив модел за определяне на бюджетните взаимоотношения на държавния бюджет с бюджетите на общините чрез усъвършенстване на механизмите за разпределение на целевата субсидия за капиталови разходи и на общата изравнителна субсидия.

Механизмът за разпределение на общата изравнителна субсидия ще позволи общините, които имат по-нисък фискален капацитет, да получат достъп до изравнителната субсидия, като очакванията са по този начин да се намаляват фискалните дисбаланси на местно ниво.

Чрез механизма за разпределение на целевата субсидия за капиталови разходи се осигурява допълнителен ресурс за подпомагане на общините от 4-та и 5-та категория за подобряване състоянието на социалната и техническа инфраструктура на територията им.

- налагане на по-справедлив модел на облагане при някои местни данъци и такси, повишаване на събираемостта на приходите от общините и осигуряване на по-голяма самостоятелност и гъвкавост при определянето на местните данъци и такси.

С направените предложения за промени в ЗМДТ се регламентира нов начин на определяне на данъка за леките и товарните автомобили с технически допустима максимална маса не повече от 3,5 т. на базата на два компонента – имуществен и екологичен.

Другите промени в ЗМДТ касаят предотвратяване на некоректното ползване на данъчно облекчение за основно жилище и определяне на данъка върху недвижимите имоти в пълен размер за всички жилища на данъчно задълженото лице при установяване, че същите са декларирани едновременно като основни жилища, както и облекчаване на административната тежест при осъществяване на сделки с моторни превозни

средства, като се предлага нотариусите да извършват проверка за наличието или липсата на задължения за данък върху превозното средство.

И двата модела създават допълнителни условия за укрепването на финансовата децентрализация на общините и възможности за провеждане на политики за цялостно развитие на градската среда в посоката, в която живеещите във всяка една община решат.

Повече информация за приходните и разходните политики може да намерите в проекта на АСБП за 2019-2021 г., който е публикуван на интернет страницата на Министерството на финансите на адрес: <http://www.minfin.bg/> - Начало>Бюджет>Бюджетна процедура 2019.

## МАЛКО ПОВЕЧЕ ЗА ОТВОРЕНИЯ БЮДЖЕТ

Отвореният бюджет не е просто форма за представяне на бюджета, чрез която да бъдат задоволени нуждите на обществото от информация за бюджетните планове и финансовите операции на правителството. Отвореният бюджет е цяла система, олицетворение на отговорността и отчетността на управляващите. Добре функциониращата система за бюджетна отговорност и отчетност се гради на три основни принципа: прозрачност, надзор и участие на обществеността.

**Прозрачността** е първият основен принцип, на който се гради системата за управление на публичните финанси, и тя намира израз в две неща:

1. Публичен достъп до информация за бюджета и
2. Пълнота от ключови бюджетни документи, изготвяни в рамките на бюджетния процес.

**Публичният достъп** изисква институциите да публикуват онлайн повече информация за бюджета, така че да стават ясни както намеренията и плановете за формиране на бюджета на различни нива на управление, така и за тяхната реализация. Обикновено за целта се създават интернет портали за осигуряване на фискална прозрачност и те могат да бъдат специализирани за информационни сайтове за бюджета, за отворени данни, бюджетни карти, отразяващи разпределение на бюджета или негови елементи на териториален/регионален признак (по области, общини, населени места) и др.

В България няма единен *портал за публикуване и достъп до бюджетна информация*, но съществуват няколко места в интернет пространството, където е концентрирана повече информация.

На първо място, ако приемем, че стратегическите документи на централно и местно ниво са отправната точка за мотивиране на секторните приоритети и тяхното остойносттаване (превръщане в бюджетни планове и разчети), то **порталът за обществени консултации strategy.bg** е мястото, където ще откриете много информация за актуалните стратегии, планове, пътни карти и др., но ще можете да вземете участие в обществените консултации по различни проекти на актове на правителството, на отделни министри, областни управители и кметове на общини, като направите своите предложения и коментари.

На следващо място можем да посочим **порталът за отворени данни на Република България opendata.government.bg**. Порталът за отворени данни представлява единна, централна, публична веб-базирана информационна система, която осигурява публикуването и управлението на информация за повторно използване в отворен, машинно-четим формат заедно със съответните метаданни. Платформата е изградена по начин, който позволява цялостното извличане на публикуваната информация или на части от нея. Публикуването на публичната информация в отворен формат е задължение за

организациите от публичния сектор съгласно Директива 2013/37/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за изменение на Директива 2003/98/ЕО относно повторната употреба на информацията в общественния сектор, като Директивата е транспонирана с промени в Закона за достъп до обществената информация.

На портала за отворени данни се съдържат и данни за бюджета, например ежедневна информация за плащанията в *Системата за електронни бюджетни разплащания* (СЕБРА). СЕБРА е система за наблюдение на иницираните плащания от включените в нея юридически лица и за управление на плащанията в рамките на предварително зададени лимити. Тя не е платежна система по смисъла на Закона за платежните услуги и платежните системи и е регламентирана в Закона за публичните финанси.

Министерството на финансите на своята интернет страница **minfin.bg** също поддържа информация за бюджета, която включва проекти и последващо приети актове и документи на различните етапи на бюджетната процедура, както и други съпътстващи документи, анализи, указания и насоки за участниците в бюджетния процес.

Доколкото публикуването на планова и отчетна информация по съответните бюджети е задължение (законово изискване) на всеки първостепенен разпоредител с бюджет (да ги публикува на интернет страницата на бюджетната организация), то такава информация е налична и следва да бъде публикувана на лесно достъпно място.

**Ключовите бюджетни документи** или по-скоро тяхната наличност и достъпност до широк кръг от ползватели също са фактор, който определя нивото на прозрачност.

Международни организации, като Партньорството за отворен бюджет измерват на своевременното предоставяне на информация на обществеността в рамките на бюджетния процес по отношение на следните документи:

|   |
|---|
| <b>Бюджетен документ:</b>   |
| Средносрочна бюджетна прогноза  |
| Законопроект за държавния бюджет и съпътстващите го документи, в т.ч. актуализирана средносрочна бюджетна прогноза, представляваща мотиви към законопроекта и програмните формати на бюджет |
| Приет бюджет от Народното събрание  |
| Бюджет за гражданите  |
| Периодични отчети през годината (месечни)   |

|  |
|--|
| Отчет на полугодие, съдържащ преглед на изпълнението на бюджета              |
| Годишен отчет, съдържащ доклад за изпълнението на държавния бюджет           |
| Одиторски доклад на Сметната палата относно изпълнението на държавния бюджет |

Наличността на тези документи е само един от критериите за прозрачност, изисква се също и невременното им публикуване, както и пълнота и качество на съдържащата се в тях информация.

Времето изискване е различно за всеки документ, като за някои се изисква наличността им на етапите на подготовка преди вземане на решения (одобряването им), а за други се задава приемлив период от време след определено събитие.

Пълнотата и съдържанието на бюджетните документи е сред най-важните критерии за качество, а то се измерва по различни критерии, като времеви обхват на информацията (напр. за две отчетни години, текуща и поне три в перспектива), степен на пълнота и детайлизация (напр. консолидирани разчети, но и такива на ниво подсектори, съставни бюджети и т.н.), наличието на нефинансова информация за изпълнението (например разчетите/отчетите по бюджетите да се съпътстват с относима информация за очакваните/постигнатите резултати) и др.

**Участието на обществото** в бюджетния процес е ключов фактор за постигане на съответствие на заложените от правителството приоритети с очакванията на гражданите и бизнеса. Участието на обществото не означава пряк ангажимент за участие в бюджетния процес, а предполага различни форми на взаимодействие на правителството с бизнеса, гражданите или по-скоро с техни представителни организации.

Решенията относно бюджета се обуславят от решенията за определяне на приоритетни сектори, области, дейности и проекти, както на национално, така и на местно ниво, или с други думи участието на обществото при вземането на решения за политиките косвено влияе и на бюджета. Поради тази причина Министерството на финансите полага усилия в основните бюджетни документи да се търси по-тясна връзка между бюджетните параметри и разходните политики на национално ниво. Разходните политики от своя страна се формират при взаимодействие между ресорните министерства и заинтересованите страни в процеса на тяхното обсъждане и съгласуване – при подготовката на секторни стратегии, планове, законопроекти и други актове, уреждащи определени обществени отношения. Същото се отнася и за формирането на бюджетите на общините, които се базират на обсъждане с местната общност в процеса на приоритизиране на местните дейности и услуги.

**Уважаеми читатели,**

Уверяваме Ви, че ще продължаваме упорито да работим както за повишаване на прозрачността на бюджетния процес, така и за подобряване на съдържанието и обхвата на бюджетните документи, което е предпоставка за по-високо качество на публичните финанси.

Повече информация за бюджета и за процедурите за неговата подготовка ще намерите на нашата интернет страница: <http://www.minfin.bg>

Изпратете ни имейл на: [budget@minfin.bg](mailto:budget@minfin.bg), ако желаете да получите информация относно нашите публикации.